

Kyläradio – keino tiedonkulun varmistamiseen ja väestönsuojeluun

Yhteiskunnan toimivuus perustuu sujuvaan tiedon välittymiseen ja saamiseen. Myös me ihmiset olemme tottuneet siihen, että tieto ja viestit kulkevat sujuvasti ja nopeasti.

Entä jos puhelut ja WhatsApp-viestit eivät kuljekaakaan, kännyköiden tukiasemat ovat pimeänä eivätkä nettiyhteydetkään toimi? Miten silloin varmistetaan tärkeän tiedon saaminen ja välittäminen?

Viranomaisilla on käytössä erilaisia häiriö- ja kriisitilanteiden viestiverkkoja ja -kanavia.

Mutta miten tieto kulkee kansalaisille ja kansalaisten kesken, jos normaalit viestintäkanavat eivät toimi? Tällainen tilanne voi tulla vastaan esimerkiksi pitkäkestoisen sähkökatkon tai ilkeämielisen hybridi-vaikuttamisen seurauksena.

Kansalaisia ohjeistetaan varautumaan tällaisia tilanteita varten hankkimalla paristoilla toimiva radio ja kuuntelemaan Ylen alueellisia radiolähetyksiä. Tiedonvälitys on tällöin kuitenkin yksisuuntaista ja alueellista.

Tiedonkulusta on helpompaa huolehtia taajamissa ja kaupunkiympäristössä, missä ihmisiä on pienellä alueella enemmän.

Mutta mitä keinoja on varmistaa tiedonkulku häiriö-, kriisi- tai poikkeusoloissa kylillä ja maaseudulla, missä välimatkat ovat pitkiä ja asutus harvaa?

Kyläradio: viestintää viranomaisilta kylille, kyliltä viranomaisille ja kyläläisten kesken

Kyläradio on keino varmistaa tiedon välittäminen kansalaisille ja kansalaisten välillä myös silloin, kun totut viestintäkanavat eivät toimi. Vaikka sähköt olisivat poikki ja matkapuhelimet mykistyneet, kyläradio voi toimia viestiyhteytenä

- viranomaisilta asukkaille,
- asukkailta viranomaisille sekä
- asukkaiden kesken.

Viranomaisten näkökulmasta kyläradio on tärkeä väestönsuojelun apuväline kansalaisten hyvinvoinnin varmistamiseksi erilaisissa häiriö-, kriisi- ja poikkeusoloissa. Kyläradio tukee hyvin myös valmiuslaissa kunnille säädetyistä velvollisuuksista mieltä ennakkoon, miten kunta kykenee huolehtimaan tehtävistään ja asukkaiden hyvinvoinnista mahdollisimman normaalisti häiriötilanteista huolimatta.

Tiedonkulun varmistaminen ja helpottaminen voi olla se tärkeä puuttuva palanen kuntien ja paikallisen tason varautumisessa. Kuntien rooli on keskeinen kyläradioverkkoja suunniteltaessa, toteutettaessa ja rahoitettaessa.

Kyläradioasemien asentamisessa on tärkeää hyödyntää kokeneita osajia eli radioharrastajia, metsästäjiä tai Vapepa-toimijoita. Kyläradioasemien sijaintipaikkoja suunniteltaessa on etäisyyksien ja maasto-olosuhteiden ohella tärkeää huomioida myös asutuksen sijoittuminen, kylien aktiivisuus sekä kyläradioasemien asennuspaikoiksi hyvin soveltuvat kohteet, esimerkiksi kylätalot, jotka toimivat kyläläisten kokoontumispaikkoina tai soveltuvat paikallisiksi varautumiskeskuksiksi.

Kyläradioiden avulla voidaan muodostaa

- häiriötilanteiden viranomaisverkkoja väestönsuojelun näkökulmasta täydentävä ja
- asukkaiden ja kylien keskinäisen tiedonkulun varmistava viestintäverkko.

Kyläradiotoiminnan kehittämisestä kiinnostuneiden kuntien ja kylien kannattaa aloittaa asiaan tutustuminen selvittämällä, mitä radioharrastajat, metsästäjät tai Vapepa-toimijat ovat aiheeseen liittyen alueella jo tekemässä.

Kyläradio-ABC

Kyläradio pähkinänkuoressa	Kyläradio on kansalaisten käyttöön tarkoitettu helppokäyttöinen varaviestiverkko, jota voi käyttää käytännössä kuka tahansa, jolla on käytössään metsästäjien yleisesti käyttämä radiopuhelin. Kyläradiota tarvitaan, jos tavanomainen viestintä puhelimen, viestien tai verkon kautta ei toimi.
Kenelle kyläradio on tarkoitettu	Kyläradio voi toimia viestiyhteytenä paitsi asukkaiden kesken, tarvittaessa ja oikein toteutettuna myös viranomaisten ja asukkaiden välillä.
Kyläradiota osaa käyttää	käytännössä lähes kuka tahansa, jolla on käytössään käsiradiopuhelin.
Kylälle asennettu kyläradioasema antennineen	mahdollistaa viestin välittämisen tukiasemalta kyläläisille, joilla on käytössään metsästäjien yleisesti käyttämä radiopuhelin.
Kunnantalolle asennettu kyläradioasema	mahdollistaa häiriötilanteessa tiedon ja viestin välittämisen kunnantalolta kylätaloilla sijaitseville kyläradioasemille.
Kyläradioasemien sijaintipaikat	kannattaa suunnitella yhteistyössä radioharrastajien ja aktiivisten kylien kanssa, osaksi esimerkiksi paikallisena varautumiskeskuksena toimivaa kylätaloa tai muuta kiinteistöä. Kyläradioasema voidaan asentaa myös yksityiskodin yhteyteen. Sijaintipaikan valinnassa kannattaa huomioida kyläradioasemaverkoston kokonaisuuden toimivuus sekä mahdollisuudet luoda kyläradion käyttöön mahdollisimman sujuvat käytännön toimintatavat (mm aseman miehitys ja viestintämallit).
Kyläradiot ja viranomaisverkot	Paikalliset viranomaiset (esim. kunnan johtoryhmä tai pelastusviranomaiset) linjaavat, mitä viranomaisten varaviestijärjestelmissä liikkuvasta informaatiosta välitetään häiriötilanteessa kansalaisten käytössä olevaan kyläradioverkkoon (ns. "turparele").
Seudullinen/ alueellinen/ maakunnallinen kyläradioasemien verkko	on yksittäisen kylän yksittäistä kyläradioasemaa parempi ratkaisu, koska se mahdollistaa tiedon välittämisen yhtä kylää laajemmalla alueella.
Kyläradio ei ole	kylillä kuunneltava radio-ohjelma tai -kanava
Kunnille kyläradiot ovat	kustannuksiltaan halpa keino varmistaa tiedon välittyminen kylille ja asukkaille erilaisissa häiriö-, kriisi- ja poikkeustilanteissa.
Kyläradiot ovat	väestönsuojelun näkökulmasta elintärkeä lisäys viranomaisten käytössä olevien häiriötilanteiden varaviestijärjestelmien rinnalle.
Kyläradio teknisesti	RHA68-teknologiaan perustuva "metsästyseradio"
Kyläradioasema teknisesti	Radiolaite ... Antenni ... Antennin johto ... Virtalähde ... Varavirta ...

Dokumentin valmisteluun ovat osallistuneet Pohjois-Pohjanmaan ja Vihti-Lohja-alueen kyläradioaktiivit.